

...

Fővárosi Ítéltábla

10.Gf.40.291/2022/6.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Pesta János és Társa Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Pesta János ügyvéd) által képviselt Felperes (Cím2.) I. rendű és Felperes1 (Cím2.) II. rendű felpereseknek a Pete és Kiss Ügyvédi Iroda (cím8, ügyintéző: dr. Pete Judit ügyvéd) által képviselt Alperes (Cím1.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. február 24. napján kelt 13.G.40.123/2019/57. számú ítélete ellen a felperesek részéről 58. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja;

kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 28.500 (Huszonnyolcezer-ötszáz) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét – melyben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az alperessel 2008. április 4-én megkötött deviza alapú kölcsönszerződés egyes általuk megjelölt feltételei nem váltak a szerződés részévé, míg negyedleges keresetük a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat és a kölcsönszerződés I.4. pontjának a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezése érvénytelenségének megállapítására irányult – ítéletével elutasította és kötelezte az I. és a II. rendű felpereseket az alperesnek 15 napon belül egyetemlegesen 60.000 forint perköltség megfizetésére.

A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság érdemben a felperesek elsődleges és negyedleges keresetét bírálta el, mert a másodlagos és harmadlagos, azaz a szerződés teljes és részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmüket a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (2) bekezdése szerint úgy tekintette, hogy azt a felperesek nem tartják fenn, mert az érvénytelenség iránti keresetüket a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetés ellenére nem a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelően terjesztették elő.

Az elsődleges kereset kapcsán érdemben vizsgálta, hogy a felperesek által megjelölt szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205/B. § (1) és (2) bekezdései szerint a felek szerződésének részévé vált-e, melynek során azt állapította meg, hogy a kölcsön összegét, valamint a folyósítási feltételek közül a II.2.u. pontban írt, az ingatlanra már bejegyzett jelzálogjog törlésével kapcsolatos feltételeket a felek egyedileg megtárgyalták, így azok a rPtk. 205/A. § (1) bekezdése szerint nem minősülnek általános szerződési feltételnek, nem alkalmazhatók rá a rPtk. 205/B. § (1) és (2) bekezdéseinek rendelkezései. A sérelmezett további feltételek viszont általános szerződési feltételek voltak, amelyek kapcsán a rPtk. 205/B. § (1) bekezdésére tekintettel azt vizsgálta, hogy az alperes megfelelő módon lehetővé tette-e a felperesek számára a szerződés tartalmának megismerését és elfogadását.

A felperesek kölcsönkérelem aláírásával tett nyilatkozata, tanú5 hitelügyintéző tanúvallomása és a II. rendű felperes előadása egyaránt azt támasztja alá, hogy a kölcsönkérelem benyújtása előtt a felperesek tájékoztató anyagot vettek át az alperestől, amelynek mibenlétére és tartalmára a peres felek egyike sem tudott nyilatkozni, így az a kölcsönkérelem 6. oldal hatodik bekezdésében felsorolt iratokat jelenthette, nem jelentette viszont a szerződéstervezet és az Üzletszabályzat felperesekkel való megismertetését. A II. rendű felperes előadása szerint ugyanakkor a szerződéskötést megelőzően arról tájékoztatták a bankfiókban, hogy a szerződést és az Üzletszabályzatot a folyosón lehet megtekinteni és a kölcsönszerződés VIII.10. pontja, valamint a közjegyző előtt tett nyilatkozat VIII.10. pontja is azt tartalmazza, hogy a felperesek a kölcsönszerződés tervezetét előzetesen megismerhették. Az elsőfokú bíróság ezért bizonyítottanak ítélte, hogy a felperesek a szerződésben foglalt általános szerződési feltételeket megismerhették, így alaptalanul állították, hogy az nem vált a szerződésük részévé.

A felperesek a bizonyítási kötelezettségükről való tájékoztatás ellenére nem adták elő és nem bizonyították, hogy az általuk hivatkozott szerződési feltételek lényegesen eltérnek a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől vagy valamely a felek között korábban alkalmazott kikötéstől és a bíróság sem észlelt olyan feltételt, amit köztudomásúan ilyennek kellene tekinteni. A szerződéskötés időpontjában a pénzintézetek már évek óta nyújtottak devizahiteleket, a felperesek által megjelölt szerződéses rendelkezések a szokásos gyakorlattól nem térnek el. A rPtk. 205/B. § (2) bekezdésében írtaknak megfelelő szerződési feltételek hiányában az alperesnek nem kellett bizonyítani, hogy az érintett feltételeket a felperesek figyelemfelhívó tájékoztatást követően kifejezetten elfogadták.

Az elsődleges kereset kapcsán a felperesek által indítványozott körben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését nem tartotta szükségesnek és a felperesek erre irányuló kérelmét elutasította, mert a külön határozatban (41. sorszámú végzés) kifejtett formai indokokon túl az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében írt, az általános szerződési feltétel megismerhetőségére vonatkozó rendelkezés összhangban áll a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 20. preambulum bekezdésével és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) ezt értelmező C-51/17. számú Ilyés ítélete [76] pontjában írtakkal.

A felpereseknek arra a hivatkozására, hogy a bíróságnak egyes szerződési feltételek tisztességtelenségét hivatalból kell észlelnie, az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a bíróságnak a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontjában foglaltak szerint csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie, de csak akkor, ha a felek azt nem észlelik, arra nem hivatkoznak. Az átláthatóság sérelme – amire a felperesek ebben a körben hivatkoztak – nem olyan semmisségi ok, amelyet a bíróságnak hivatalból lehetne és kellene észlelnie, mert egyrészt az nem csak az írásbeli bizonyítékokon, hanem a felperesek szubjektív tudattartalmán is alapul; másrészt a szerződési feltétel tisztességtelenségéről és a szerződés érvénytelenségéről való döntéshez a felperesek mulasztása miatt – a DH2 törvénynek megfelelő kereset hiányában – nem álltak rendelkezésre a szükséges jogi és ténybeli elemek, amit az EUB a C-51/17. számú Ilyés ítélete [90] pontjában is a hivatalbóliság alapvető feltételének tekintett. A bíróságnak azért sem volt a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontja szerinti tájékoztatási kötelezettsége, mert a felperesek maguk is észlelték a tisztességtelenséget és a szerződés ebből eredő érvénytelenségét, erre alapítottnan terjesztették elő a teljes és részleges érvénytelenség iránti másodlagos és harmadlagos keresetüket és az érvénytelenség bíróság általi észlelése nem azt jelenti, hogy a feleknek a tájékoztatást követően nincs nyilatkozattételi és bizonyítási kötelezettsége.

A negyedleges keresettel támadott ténytanúsítványra vonatkozó szerződési feltételt a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján nem találta tisztességtelennek, a szerződési feltétel nem minősül tartozáselismerésnek, mert ilyennek csak az a nyilatkozat tekinthető, amelyben a tartozás elismerése további magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik, amely követelménynek az összegében is meghatározott konkrét tartozás hiányában a szerződési feltétel nem felel meg, így ahhoz nem fűződik a bizonyítási teher megfordulását eredményező joghatás. A kölcsönszerződésből származó alperesi követelés érvényesítése iránti perben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. § (1) bekezdése szerint az alperesnek kell egyebek között azt bizonyítani, hogy a felperesek milyen összegben teljesítettek és ennek eredményeként milyen összegben tartoznak, amire vonatkozó tényállításait az alperes nyilvánvalóan a saját nyilvántartására alapíthatja, vita esetén azonban a perben a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit és adatait be kell mutatnia, a számításait le kell vezetnie, amelyet követően a felperesek további vitatás esetén ellenbizonyítással élhetnek. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. § (1) és (2) bekezdései szerint a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére akkor van helye végrehajtási záradék

kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő a szerződést közokiratba foglaltan felmondja. A végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, hogy a szerződésszegés valóban megtörtént-e, a felmondás jogszerű-e, mert ehhez elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata. Az adós szerződésszegésének, illetve a szerződés felmondásának tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartása szerint fennálló tartozás aktuális összegét tartalmazó közjegyzői okirat nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat, amelynek kiállítását, továbbá a végrehajtási záradék kibocsátását az alperes erre irányuló szerződési kikötés hiányában is ugyanolyan módon és tartalommal kérhetné a közjegyzőtől. A végrehajtás elrendelése esetén az adós valóban csak végrehajtási perben vitathatja a tartozását, ez azonban a végrehajtási záradékra és a közjegyzői tanúsítványra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből következik, a szerződés ebben a vonatkozásban az alperes részére nem biztosít több jogosultságot és a felperesekre sem eredményez több terhet, mint amely a jogszabályok alapján őket egyébként is megilletné, illetve terhelné.

A felperesek fellebbezésükben kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetüknek való helyt adást.

Fellebbezésüket azzal indokolták, hogy az elsőfokú bíróság csupán feltételezésre alapítva fogadta el tényként azt, hogy a felperesek ténylegesen megismerhették a megkötendő szerződés valamennyi feltételét. A tanúvallomás az ítéleti bizonyosságot megkívánó szinten nem bizonyítja, hogy a folyosón megtekinthető szerződés – amire a hitelügyintéző vallomásaiban hivatkozott – szövege megegyezett a peres felek közötti konkrét perbeli szerződés szövegével és annak valamennyi feltételét tartalmazta. Sem a tanúvallomás, sem a II. rendű felperes előadása nem tért ki arra, hogy a felpereseket előzetesen tájékoztatták volna a közvetlen végrehajthatóság kikötéséről, valamint ennek következményeiről, amely szerint az alperes által közölt összegre indul meg a végrehajtás, aminek helyességét a közjegyző nem vizsgálhatja.

Az ítélet tényállásában idézett, a „devizafinanszírozás kockázata” elnevezésű nyilatkozatra vonatkozó feltétel (szerződés II.2.k. pontja) nem tartalmaz adatot arra nézve, hogy ezt a nyilatkozatot a felperesek mikor írták alá, aminek azért van kiemelkedő jelentősége, mert az EUB C-26/13. számú Kásler ítéletének [70] pontja és a C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pontja szerint ezt a tájékoztatást a szerződés megkötése előtt kellő időben kellett volna nyújtani. Megalapozatlan és a logika alapvető szabályaival is ellentétes az a következtetés, amivel az elsőfokú bíróság arra jutott, hogy a felperesek a kölcsönszerződés tervezetét előzetesen megismerhették. Az elsőfokú bíróság korábban nem fogadta el ténybeli alapként a szerződés VIII.10. pontjában írt blanketta-elismerést, mert az alperest a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetéssel arra való nyilatkozattételre hívta fel, hogy hol, mikor, milyen körülmények között vették kézhez a felperesek a szerződés tervezetét, amire az alperes nyilatkozatot nem tett, így az elismerés aggályossá vált, ítéleti tényállás és döntés alapjaként nem szolgálhatott. Az elsőfokú bíróság következtetései emellett azért is ellentétesek a logika szabályaival, mert ha tanú5 tanúvallomásából azt állapította meg, hogy a kifüggesztés nem jelentette a szerződés tervezet felperesekkel való megismertetését, akkor nem fogadhatta volna el tényként, hogy a bankfiókban kifüggesztett okiratból a felperesek megismerhették a perbeli szerződés tervezetét. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság a közjegyzői okirat VIII.10. pontját külön bizonyítékként fogadta el, holott a közjegyző ezt a szerződés szövege alapján

fogalmazta meg, aminek egyszeri felolvasása nyilvánvalóan nem elegendő a 17 oldalas, banki szakkifejezéseket tartalmazó szerződés megismeréséhez és fogyasztó felperesek általi megértéséhez.

Az Irányelv 20. preambulum bekezdése – ahogy ezt az EUB a C-26/13. számú Kásler ítélet [70] pontjában és a C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pontjában értelmezte – nem tartalmaz olyan tényállási elemet, hogy az információhiányos helyzetben lévő fogyasztónak kellene felhívni a pénzügyi szolgáltató figyelmét a tájékoztatási kötelezettségére azzal, hogy kéri a szerződéstervezet kiadását, ami egyébként contra legem értelmezéshez vezetne. A perbeli esetben a bizonyítékok alapján azt lehet megállapítani, hogy nem volt meg a tényleges lehetősége annak, hogy a felperesek a perbeli szerződés teljes tartalmát a szerződéskötés előtt kellő időben megismerhessék, mert a szerződés VIII.10. pontjának első mondatában szereplő blanketta-elismerés valóságtartalma kétségesé vált, a II. rendű felperes előadása pedig a tényleges megismerés lehetőségét nem alapította meg, mert a bankfiókban állítólag kifüggesztett szerződés szövege nem állapítható meg, nem beazonosítható, a perbeli szerződéssel nem vethető össze, így nem alapozhatja meg az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felperesek abból megismerhették a saját perbeli szerződésük tartalmát.

Mindebből a felperesek azt a következtetést vonták le, hogy a bíróság rendelkezésére álltak azok a tények és perbeli nyilatkozatok, amelyek cáfolták, hogy az Irányelv 20. preambulum bekezdésének megsértése nem nyert bizonyítást, ezért okszerű következtetéssel az állapítható meg, hogy az alperes nem tett eleget az Irányelv fenti rendelkezésében és a C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pontjában írt kötelezettségének, vagyis a szerződés tisztességtelensége ebből az okból megállapítható és az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy ebben a tekintetben a döntéshez szükséges adatok a felperesek mulasztása miatt nem álltak rendelkezésre.

Értelmezésük szerint az Irányelv 20. preambulum bekezdése megsértésének jogkövetkezménye a teljes szerződés érvénytelensége vagy legalább azoknak a kikötéseknek a semmissége, amelyekről a felperesek előzetesen kellő időben nem szerezhettek tudomást. Ilyennek minősül a közvetlen végrehajthatóságra vonatkozó feltétel és annak tartalma, amely szerint az alperes által követelt összeg kerül végrehajtásra annak ellenőrzése nélkül. A 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) és a DH2 törvény nem foglalkozik az Irányelv 20. preambulum bekezdésének szabályaival és annak az EUB általi értelmezésével, valamint megsértésének jogkövetkezményével. A DH2 törvény 37A. § (1) bekezdése és 37. § (1)-(3) bekezdései álláspontjuk szerint nincsenek tekintettel az egész szerződés érvénytelenségére, sőt kizárják a teljes érvénytelenség megállapíthatóságát, ezért az elsőfokú bíróság tévesen nem fogadta el a felpereseknek azt az értelmezését, hogy a DH2 törvény 37. §-a csak az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségére való hivatkozás esetén alkalmazható, egyéb hivatkozások esetén nem.

Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmüknek nem adott helyt, és nem tartották alaposnak az ezzel kapcsolatos indokokat. Ebben a körben kiemelték, hogy annak hivatalból való figyelembevételét kérték,

hogy az alperes a szerződéses ajánlatából aláírás előtt nem küldött részünkre példányt, így a szerződéstervezet megismerésére nem volt tényleges lehetőségük. Ebben a körben a tisztességtelenség jogcímenként hivatkoztak az Irányelv 20. preambulum bekezdésére és annak az EUB általi értelmezését tartalmazó C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pontjára, az előzetes döntéshozatali kérelemmel pedig az EUB fenti ítéletének indokolásában szereplő „tényleges lehetőség” közelebbi tartalmát kívánták megtudni, az indítvány elutasítása miatt azonban a perbeli esetben nem valósult meg az Irányelv 20. preambulum bekezdésében foglalt szabályok teljes érvényesülése.

A ténytanúsítványra vonatkozó szerződési feltételt illetően az elsőfokú döntést azért nem tartották helytállónak, mert az alperes adósságnylvántartása a saját nyilatkozata és azt foglalja magában, hogy saját állítása szerint mennyi az adós tartozása. A közjegyző által kiállított ténytanúsító okirat is az alperes saját nyilatkozatát tartalmazza, éppúgy mint a közjegyzői okiratba foglalt felmondás. A szerződési feltétel alapján az alperesnek a végrehajtás elrendeléséhez elegendő állítania a tartozás összegét, azt nem kell bizonyítania és a szerződésnek éppen ez a joghatása volt ismeretlen a felperesek előtt, amely ténylegesen meg is fordítja a bizonyítási terhet.

Álláspontjuk szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége megállapításának feltétele is fennállt, amiről az elsőfokú bíróságnak tájékoztatnia kellett volna a felpereseket.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperesek másodfokú perköltségben marasztalására irányult, utalva arra, hogy az elsőfokú döntés megalapozott és annak indokai is helytállóak.

Az elsőfokú eljárásban előadottakat fenntartva kiemelte, hogy a felperesek iratellenesen állítják a fellebbezésükben, hogy a bankfiókban a szerződés tervezete lett volna kifüggesztve, mert – ahogy azt az elsődleges kereseti kérelem indokolása tartalmazza – az Üzletszabályzat és a mindenkor hatályos Hirdetmény kifüggesztéséről volt szó és a felperesek azt sérelmezték, hogy szerződéstervezet hiányában nem tudták, hogy annak részét fogja képezni az Üzletszabályzat és a Hirdetmény. Az elsőfokú bíróság ezért az Irányelv 20. preambulum bekezdését és a C-51/17 számú Ilyés ítélet [76] pontját is vizsgálva helytálló indokok mentén minősítette az elsődleges keresetet alaptalannak. Az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet a 41. sorszámú végzésben kifejtett helyes indokok alapján utasította el, a ténytanúsítványra vonatkozó szerződési feltételt érintően az elsőfokú döntés szintén helytálló, amelynek körében hivatkozott a Pfv.I.20.313/2019/5. számú felülvizsgálati ítéletre, amelyben a Kúria azonos indokok mentén a hasonló tartalmú szerződési feltételt nem találta tisztességtelennek, hivatkozott továbbá az EUB C-34/18. számú előzetes döntéshozatali ítéletére.

A felperesek Gf/5. sorszámú beadványukban kiemelték, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését az EUB a nemzeti bíróságok számára kötelező jelleggel a C-26/13. számú Kásler

ítélet [74] pontjában, a C-186/16. számú Andriciuc és társai ítélet [47] pontjában, a C-38/17. számú GT ítélet rendelkező részében, továbbá a C-227/18. számú VE végzés [34] pontjában, ezenfelül az Irányelv 6. cikk (1) bekezdését és 7. cikk (1) bekezdését a C-51/11. számú Ilyés ítélet [89] pontjában értelmezte, amely szerint a tisztességtelenség vizsgálatának végső feltétele, hogy a fogyasztó a kapott tájékoztatás alapján képes-e értékelni az általa felvett kölcsön teljes költségét. Érvelésük szerint a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat [34] pontja ellentmond a [20] pontjának és a határozatban felsorolt négy előzetes döntéshozatali határozatban végső vizsgálati feltételként megjelölt kritériumoknak, mert a [34] pontban meghatározott jelentős mértékű változás szubjektív tartalommal bír, ami egy pénzfizetési kötelezettség adott összegére nézve nem rendelkezik határozott jelentéstartalommal. Mindebből azt a következtetést vonták le, hogy a Jpe. határozat [34] pontja nem tekinthető irányadónak, amely mellőzésének jogalapját az EUB a C-472/20. számú Lombard Lízing Zrt. ítélet [38] pontjában megteremtette, következésképpen nincs akadálya az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége megállapításának.

A felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták abban a kérdésben, hogy az utólagos törvénnyel beiktatni kívánt deviza árfolyamkockázati szerződési tartalom tisztességtelenségi feltételei azonosak-e az egyoldalúan megállapított szerződési tartalom tisztességtelenségi feltételeivel, az EUB a C-51/17. számú ítélet 3. kérdésre adott válaszában írt „esetlegesen jelentős gazdasági következményei” kifejezés használatával vissza kívánt-e utalni a C-26/13. számú Kásler ítélet [74] pontjának azonos szövegezésű megállapítására és ezzel arra kívánt-e utalni, hogy ennek vizsgálati feltételei ebben a körben is alkalmazandók. Az indítvány kiterjedt az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének a C-26/13. számú Kásler ítélet [74] pontjában, a C-51/17. számú Ilyés ítélet 3. kérdésre adott válaszában és a C-227/18. számú végzés 1. kérdésre adott válaszában további értelmezésére a beadványában részletesen meghatározott körben.

A felperesek a másodfokú tárgyaláson előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták továbbá abban a kérdésben is, hogy ha az adós a DH2 törvény 37. §-a szerinti számítási kötelezettség teljesítéséhez nem kapott az MNB-től számítástechnikai programot és a perben eljáró bíróság sem tájékoztatta arról, hogy ilyen számítástechnikai program hogyan szerezhető be, akkor összhangban áll-e az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésével és 7. cikk (1) bekezdésével az, hogy ilyen helyzetben a devizaárfolyam kockázati szerződési tartalom tisztességtelensége iránti keresetét a bíróság minden további intézkedés nélkül elutasítja.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában elsőfokon jogerőre emelkedett rendelkezése [rPp. 228. § (4) bekezdés] és a felperes fellebbezését alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt a Fővárosi Ítéltábla csak azzal egészíti ki, hogy az alperes 2015. április 10-én a DH2 törvény alapján elszámolt a felperesekkel, amelynek eredményeként 3.132,94 svájci franknak megfelelő összeget írt jóvá a felperesek tartozására, amely elszámolást a felperesek nem támadták, az felülvizsgálatnak

minősül. Az így kiegészített tényállással a Fővárosi Ítélőtábla egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival is, amelyeket a következőkkel egészít ki.

A felperesek elsődleges keresete annak megállapítására irányult, hogy egyes általuk megjelölt szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, amit azért nem tekintettek megállapítási keresetnek, mert ahhoz marasztalási kérelmet is kapcsoltak, petitumuk azonban megállapítást és marasztalást egyidejűleg tartalmazott. Ez a kereseti kérelem a rPp. 123. §-ában foglalt feltételeknek nem felelt meg, amely szerint megállapítási keresetnek két konjunktív feltétel fennállása esetén van helye, ha az a felperesek jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, továbbá, ha a felperesek marasztalást lejárát hiányában vagy egyéb okból nem követelhetnek, amely utóbbi feltétel az egyidejűleg előterjesztett marasztalási kereset miatt nyilvánvalóan nem valósult meg. Amennyiben a felperesek az elsőfokú bíróság 13.G.40.123/2019/20. számú végzésével értelmezett kereseti kérelmükkel szemben – amely értelmezés ellen felhívás ellenére egyébként nem tiltakoztak – a kért megállapításokat csak a marasztalás alapjául szolgáló jogi ténynek tekintették, úgy a keresetük annak tartalma alapján eleve nem volt teljesíthető, mert a marasztalási kereset, a marasztalás összege nem volt az annak alapjául szolgáló ténymegállapításokhoz kapcsolható, vagyis a ténymegállapításokhoz logikusan hozzátartozó marasztalási keresetük nem volt. A felperesek ugyanis úgy nyilatkoztak, hogy az elsődleges keresetben megjelölt 600.000 forint marasztalási összeg a felülvizsgált elszámolásban megjelölt 3.132 svájci frank túlfizetés forint egyenértéke, az árfolyamrészéből és az egyoldalú kamatemelésből adódó összeget nem az érvénytelenség, hanem „az azt megelőzően előállt létre nem jöttség és ennek folytán jogalap nélküli gazdagodás alapján” követelik vissza. Ehhez képest a felülvizsgált elszámolásban a fogyasztó felperesek javára meghatározott összeg a DH1 törvény 3. § (1) bekezdésével ex lege tisztességtelennek nyilvánított árfolyamrés és a 4. § (1) bekezdése folytán tisztességtelen egyoldalú kamatemelés következtében előállt túlfizetés, amelynek a rPtk. 361. § (1) bekezdése alapján való visszakövetelésének nem lehet a ténybeli alapja, hogy egyes – köztük a deviza alapú elszámolásra vonatkozó – szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, illetve, hogy a szerződés nem tartozik a devizatörvények hatálya alá, mert a fenti összegű túlfizetés – amelynek kiegyenlítésére a tartozásra való elszámolással egyébként sor került – ténybeli alapja kizárólag az lehet, hogy a DH1 és a DH2 törvények hatálya alá tartozó perbeli szerződésben az árfolyamrésre és az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó szerződési feltételek a törvény erejénél fogva, illetve eredménytelen megtámadás folytán tisztességtelenek.

A felperesek az elsődleges kereseti kérelmükkel valójában azt kívánták elérni, hogy a szerződés annak valóságos tartalmával szemben ne minősüljön deviza alapú szerződésnek, ily módon kívánták kivonni a szerződést a devizatörvények hatálya alól. Ez a kereseti kérelem önmagában abból az okból sem teljesíthető, hogy az nem felel meg a rPtk. 2. § (2) bekezdésében szabályozott rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének, ami korlátját jelenti a jogérvényesítésnek. Nem egyeztethető össze ugyanis a jog társadalmi rendeltetésével és a jóhiszeműség követelményével sem, hogy a felperesek a kifejezetten azon alapuló elszámolást, hogy olyan deviza alapú szerződést kötöttek, amelynek általános szerződési feltételként részévé váltak az árfolyamrés és az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő feltételek, továbbá az ennek alapján kiszámolt és a javukra mutató 3.132 svájci franknak megfelelő összeg túlfizetés összegét és annak a tartozásukra való elszámolását elfogadták, majd utóbb arra alapítanak keresetet, hogy a szerződésük mégsem volt deviza alapú szerződés

és az nem is tartozik a devizatörvények hatálya alá és a túlfizetés nem az elszámolás eredményeként, hanem a rPtk. 361. § (1) bekezdése szerint jár nekik vissza.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a felperesek az elsőfokú eljárásban kifejtett érvelésükben és a fellebbezésükben is összemoszák az általános szerződési feltételek szerződés részévé válására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a szerződési feltétel, illetve a szerződés átláthatóságának az EUB több határozatában értelmezett követelményeivel. A perbeli esetben a felperesek a szerződést magánokirati formában aláírták, majd azt egyező tartalommal közjegyző előtt közokiratba is foglalták, így a rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében írt konjunktív feltételek – amely szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta – teljesült, az alperes ugyanis nyilvánvalóan lehetővé tette, hogy a magánokiratba foglalt szerződés tartalmát a felperesek annak aláírása előtt átolvassák, megismerjék, majd azt a közjegyző nem vitásan fel is olvasta számukra és a felperesek a szerződés aláírásával kifejezésre juttatott ráutaló magatartásukkal el is fogadták. Ettől meg kell különböztetni azt a követelményt, hogy a fogyasztó felpereseknek elegendő idő állt-e rendelkezésükre a szerződés áttanulmányozására, amelyet az EUB a tisztességtelenség vizsgálata, vagyis az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének körében – elsődlegesen az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás kapcsán – értelmezett (EUB C-92/11. számú RWE ítélet [44] pont, C-26/13. számú Kásler ítélet [70] pont, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [48] pont, C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pont, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [41] pont) és arra a következtetésre jutott, hogy a tájékoztatásnak kellő időben kell megtörténnie ahhoz, hogy a kapott információk alapján a fogyasztó megalapozott döntéseket hozzon, arra nézve azonban nincs egységesen felállított és felállítható követelmény, hogy mennyivel kell annak a szerződéskötést megelőznie. Mindennek azonban a jelen per elbírálása szempontjából azért nem volt jelentősége, mert a felpereseknek nem volt az elsőfokú eljárásban elbírálnak, a szerződési feltételek tisztességtelensége iránti keresete.

A Fővárosi Ítéltábla ezt követően azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság alappal mellőzte-e a szerződés teljes és részleges érvénytelensége iránti másodlagos és harmadlagos kereset elbírálását. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerint a felperesek a szerződés teljes vagy részleges érvénytelenségének megállapítását az érvénytelenség okától függetlenül csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek – a szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánításának – alkalmazására is kiterjedően kérhették és azt is meg kellett jelölniük, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon, valamint a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt határozott kérelmet kellett előterjeszteniük, ami a perbeli esetben azért sem volt mellőzhető, mert az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel és a részleges érvénytelenség körében támadott egyes feltételek fizetési kötelezettséget eredményező, a felek közötti elszámolást érintő szerződési feltételek voltak. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése egyértelmű abban a kérdésben, hogy az – ellentétben a felperesek értelmezésével – nem kizárólag az árfolyamkockázat tisztességtelenségére alapított, hanem valamennyi érvénytelenségi keresetre irányadó, a felek közötti elszámolásra kiterjedő, összességében is megjelölt határozott kérelem előterjesztése pedig minden esetben kötelező, ha a felperes olyan szerződési feltételt támad, amely alapján fizetési kötelezettsége keletkezett.

A felperesek a fentieknek megfelelő kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság 13.G.40.123/2019/28. számú végzésben foglalt felhívása és a jogkövetkezményekre történt figyelmeztetés ellenére nem terjesztettek elő, helyett arra hivatkoztak, hogy a semmisség hivatalból való figyelembevétele akkor is kötelező a bíróság számára, ha a kereseti kérelmüket bármely okból nem tekinti elfogadhatónak. A felperesek az érvénytelenségi kereset mellett más kereseti kérelmet is előterjesztettek, ezért az elsőfokú bíróság a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésének helytálló alkalmazásával vont le a fentiek körében a mulasztás jogkövetkezményeit és tekintette úgy, hogy az érvénytelenség iránti kereseti kérelmüket nem tartják fenn, amiről egyebekben a 13.G.40.123/2019/31-I. számú végzésében tájékoztatta is a felpereseket. Az az indok, amelyet a felperesek a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereseti kérelem előterjesztésének hiányával összefüggésben előadtak – amely szerint az elszámolás elkészítéséhez szakértő közreműködését kellett volna igénybe venniük, de ennek költségeit, valamint a perben esetleg kirendelésre kerülő szakértő díját nem tudják előlegezni – nem mentesítette a felpereseket a törvényi kötelezettségük teljesítése alól.

A felperesek által a fentiek körében a másodfokú tárgyaláson előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem teljesítésének nem volt helye, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla a következők miatt elutasította. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében meghatározott fenti fogyasztói kötelezettség uniós jognak, az Irányelv 7. cikk (1) bekezdésének való megfeleléseit az EUB már vizsgálta, a C-483/16. számú előzetes döntéshozatali eljárás éppen e tárgyban volt folyamatban, amely eljárásban meghozott ítéletében az EUB a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének az Irányelv 7. cikkének való megfelelése körében azt a választ adta, hogy az Irányelv 7. cikkével elvileg nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely – mint a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése – különleges eljárási követelményeket állapít meg az olyan fogyasztók által indított keresetek vonatkozásában, akik az árfolyamrésre vonatkozó feltételt és/vagy az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó feltételt tartalmazó devizában nyilvántartott kölcsönszerződéseket kötöttek, feltéve, hogy az ilyen szerződésben foglalt feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen feltételek hiányában lett volna. Az EUB a határozat indokolásának [50]-[51] pontjaiban azt is kifejtette, hogy „...a fogyasztóvédelem nem abszolút jellegű. Így az, hogy valamely különleges eljárásban fennállnak bizonyos eljárási követelmények, amelyeket a fogyasztónak a jogai érvényesítéséhez tiszteletben kell tartania, nem jelenti azt, hogy a fogyasztó ne részesülne hatékony bírói jogvédelemben”. Az EUB elismerte, hogy a DH2 törvény vizsgált rendelkezései további erőfeszítést követelnek a fogyasztótól, ez azonban nem változtat azon, hogy „e szabályok, amennyiben a bírósági szervezet tehermentesítésére irányulnak, a szóban forgó jogviták mennyiségében megnyilvánuló rendkívüli helyzetre adnak választ és a gondos igazságszolgáltatáshoz fűződő általános érdeket érvényesítenek. Az említett szabályok elsőbbséget élveznek az egyéni érdekekkel szemben, feltéve, hogy nem haladják meg a céljuk megvalósításához szükséges mértéket.”

Miután az EUB a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében foglaltak uniós jognak való megfeleléseit a C-483/16. számú Sziber ügyben kifejezetten vizsgálta és a fenti megállapításokra jutott, ebben a kérdéskörben további előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére nem volt szükség, nyilvánvaló, hogy a fogyasztó felperesek az általuk

felhozott indokok alapján nem mentesülhettek a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereseti kérelem előterjesztése alól.

Mindezekre figyelemmel a másodlagos és harmadlagos érvénytelenségi kereset a felperesek mulasztása miatt nem volt érdemben elbírálnak és azáltal sem vált azzá, hogy a felperesek több alkalommal felhívták arra az elsőfokú bíróságot, hogy a nyilvánvaló semmisséget ismerje fel.

A semmisség hivatalból való észlelésével és figyelembevételével összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokkal, amelyek megismétlése nélkül a fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket emeli ki. Ahogy azt az EUB több határozatában, egyebek között a C-51/17. számú Ilyés ítéletben a korábbi álláspontját megerősítve kifejtette, a bíróságnak a szerződési feltételek semmisségét érintően hivatalból eljárási kötelezettsége van. A hivatalbóliság melletti eljárás azonban a felperesek értelmezésével ellentétben azt jelenti, hogy a jogaival tisztában nem lévő fogyasztót az eljáró bíróság tájékoztatja arról, hogy a saját keresetéhez képest még további tisztességtelen feltételeket is észlel, módot adva a fogyasztónak arra, hogy erre a keresetét kiterjessze és az alperesnek is, hogy ezzel szemben védekezhessen. A perbeli esetben az előbbiekkal éppen ellenkezőleg a jogi képviselővel eljáró felperesek az elsőfokú eljárás irataiból kitűnően teljes egészében tisztában voltak azzal, hogy mely szerződési feltételeket tartanak tisztességtelennak, hiszen ezen alapult a másodlagos és a harmadlagos keresetük, az ezzel kapcsolatos jogi érveléseiket a vonatkozó EUB döntések elemzésével részletesen kifejtették. A keresetük azért nem volt elbírálnak, mert ehhez kapcsolódóan a bíróság hiánypótló felhívása ellenére nem terjesztettek elő a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerinti keresetet, holott az EUB C-483/16. számú Sziber ítélete alapján fizetési kötelezettséget eredményező szerződési feltétel tisztességtelenségére való hivatkozás esetén kötelező a túlfizetés visszaigénylése iránti, a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozó kérelem előterjesztése. Ha a fogyasztó – mint a perbeli esetben – tisztában van a lehetőségeivel, de azzal nem él és nincs a jogszabály által kötelezően megkívánt kereseti kérelme, a bíróság hivatalból a szerződési feltételek tisztességtelenségét nem vizsgálhatja azért sem, mert a jogszabálynak megfelelő kereseti kérelem előterjesztésének hiányában éppen a fogyasztó mulasztása miatt nem állnak rendelkezésre a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. pontjában és a C-51/17. számú Ilyés ítélet [90] pontjában a tisztességtelenség hivatalból figyelembevételéhez alapfeltételként megkívánt szükséges jogi és ténybeli elemek. A felperesek valójában a saját mulasztásuk jogkövetkezményei alól kívántak mentesülni a bíróság hivatalból eljárási kötelezettségére való hivatkozással, amely nem áll összhangban a tisztességtelenség hivatalból való észlelésének céljával, rendeltetésével és e körben a bíróságot terhelő eljárási kötelezettség tartalmával sem.

Az elsőfokú bíróság ezért a hivatalból eljárással mellőzésével nem sértett jogszabályt és a másodfokú eljárásban sem volt a Fővárosi Ítéltáblának ezzel kapcsolatosan eljárási kötelezettsége. Erre tekintettel a fellebbezésben a szerződési feltételek tisztességtelenségével, az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott világosság és érthetőség követelményével kapcsolatosan kifejtett érvelésnek nem volt jelentősége és ebben a tárgyban előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére sem volt lehetőség, mert a szerződési feltételek tisztességtelenségének megítélése a fent kifejtett indokok szerint nem képezhetette a

másodfokú eljárás tárgyát. Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felperesek Gf/5. sorszámú beadványban előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét is elutasította.

Az adósi tartozás tanúsítási módjára és a ténytanúsítványra vonatkozó feltételt illetően a Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével. Ennek kapcsán azt emeli ki, hogy a perbelihez hasonló tárgyú és hatású szerződési feltételt a Kúria az EBH2018. G.1. számú gazdasági elvi határozatban a jelen perben is megjelölt okokból nem találta tisztességtelennek, valamint a Gfv.VII.30.239/2020/3. számú és a Gfv.VII.30.270/2020/4. számú felülvizsgálati határozatában a felperesek által az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésben is kifejtett érvek vizsgálata mentén sem látta a perbelivel azonos tartalmú szerződési feltétel tisztességtelenségét megállapíthatónak és a perbeli esetben nem merült fel olyan további tény vagy körülmény, amely ettől eltérő következtetés levonására teremtené alapot.

A Fővárosi Ítéltábla a kifejtett indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján – a fenti módosítással és kiegészítésekkel – helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperesek nem igényelheték másodfokú perköltségük megtérítését és a rPp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése szerint kötelesek az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére, amit a Fővárosi Ítéltábla a másodfokú eljárás idő- és munkaszükségletét figyelembe véve állapított meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2023. február 21.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.
s.k.

Dr. Felker László

előadó bíró

bíró